

Õiguskantsler

Lea Danilson-Järg
Justiitsministeerium
info@just.ee

Teie 08.10.2022 nr JUM/22-1181/-1K; 8-1/7053

Meie 20.10.2022 nr 18-2/221486/2205449

Arvamus justiitsministri määruse nr 44 „Järelevalve korraldus vanglas“ muutmise määruse eelnõu kohta

Austatud justiitsminister

Justiitsministri 5. septembri 2011. aasta määruse nr 44 „Järelevalve korraldus vanglas“ muutmise määruse eelnõu muudatused, mis täpsustavad ohjeldusmeetmete ja gaasipihusti kasutamise korda ning näevad ette meetmete kasutamise üksikasjaliku dokumenteerimise, on olulised ja vajalikud.

Määruse § 31 on plaanis täiendada lõikega 3¹ järgmiselt: „Vanglateenistuse ametnik peab käesoleva paragrahvi lõikes 1 või 2 nimetatud isiku, keda on õigus läbi otsida, otsima läbi viisil, mis välistab isiku sisenemise vanglasse keelatud esemete ja ainetega.“ Eelnõu seletuskirjas rõhutatakse, et läbiotsimise viisi valides tuleb vanglaametnikul lähtuda läbiotsimise eesmärgist.

Inimese läbiotsimisel ei saa juhendada üksnes selle eesmärgist. Arvestada tuleb ka läbiotsitava põhiõigusi ja eeskätt [põhiseaduse](#) §-des 18 ja 11 sätestatud põhimõtteid. Kuigi vanglateenistuse ametnikud peavad enda töös lähtuma muu hulgas põhiseadusest, juhivad nad siiski sageli eeskätt kõige madalamast õigustloovast aktist, mis nende tegevust otseselt reguleerib.

Pakutud sätte sõnastus võib suunata vanglaametnikke jätkama vanglate pikaajalist tava, mille järgi on ekslikult peetud lubatavaks kinnipeetavaga vahetult kohtuma tulevate külaliste, isegi laste ulatuslikku (sh alasti) läbiotsimist ka siis, kui riskihinnang selleks alust ei anna. Teatavasti otsitakse alati enne ja pärast kohtumist põhjalikult läbi kinnipeetavad, mis on ka põhjendatud.

Põhiseaduspärase rakenduspraktika kujunemisele aitaks kaasa see, kui normis oleks lisaks eesmärgile rõhutatud ka läbiotsitava inimväärikat kohtlemist ja läbiotsimise meetme valikul proportsionaalsuse põhimõttest lähtumist. Sellist käsitlust toetavad nii õiguskantsleri soovitusel¹, Eesti kohtute² ja Euroopa Inimõiguste Kohtu praktika³, rahvusvahelistes dokumentides ja

¹ Vt nt õiguskantsleri 15.12.2020 seisukohta [nr 7-4/202089/2007058](#), 20.01.2020 seisukohta [nr 7-7/191450/2000290](#), 05.11.2019 seisukohta [nr 7-4/191395/1905411](#).

² Vt nt Tallinna Ringkonnakohtu 28.02.2022 otsust kohtuasjas [nr 3-21-161](#).

³ Vt nt EIKo otsust asjas [Wainwright vs. Ühendkuningriik](#).

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

rahvusvaheliste ekspertide (sh piinamise ja ebainimliku või alandava kohtlemise või karistamise tõkestamise Euroopa komitee) esitatud seisukohad⁴.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Ksenia Žurakovskaja-Aru 693 8404
Ksenia.Zurakovskaja-Aru@oiguskantsler.ee

---

⁴ Vt nt Euroopa Nõukogu ministrite komitee soovitusi [CM/Rec\(2018\)5](#) (p 23), CPT [2013. aastal](#) antud soovitus Poolale (p 106), [2016. aastal](#) antud soovitus Bosnia ja Hertsegoviinale (p 79).